

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата юридичних наук, доцента

Доляновської Інни Миколаївни на дисертацію

Софини Ігоря Володимировича

**на тему «Функціональне призначення Національної поліції в системі
забезпечення прав і свобод людини: теоретико-правове дослідження»,
представлену на здобуття ступеня доктора філософії галузі знань 08
«Право» зі спеціальності 081 «Право»**

Актуальність теми дисертації. Актуальність теми дисертаційного дослідження зумовлена сучасними процесами трансформації правоохоронної системи України, спрямованими на утвердження принципів верховенства права, забезпечення належного рівня захисту прав і свобод людини та підвищення ефективності діяльності органів публічної влади. У цьому контексті особливого значення набуває наукове осмислення функціонального призначення Національної поліції як одного з ключових інститутів державного механізму забезпечення правопорядку та реалізації конституційних гарантій прав людини.

Потреба у такому дослідженні посилюється в умовах воєнного стану, коли суттєво розширюється коло завдань і повноважень поліції, а також зростає необхідність дотримання балансу між забезпеченням публічної безпеки та гарантуванням прав і свобод громадян. За таких обставин особливої ваги набувають питання визначення місця та ролі Національної поліції в механізмі реалізації прав людини, удосконалення нормативно-правових засад її діяльності, а також забезпечення відповідності поліцейської практики європейським стандартам правоохоронної діяльності.

Актуальність теми обумовлюється також недостатнім рівнем теоретико-правової розробленості проблематики функціонального

призначення Національної поліції. Незважаючи на наявність значної кількості наукових праць, присвячених окремим аспектам діяльності поліції, комплексне дослідження її функціонального призначення саме крізь призму забезпечення прав і свобод людини, з урахуванням сучасних викликів безпекового середовища, євроінтеграційних процесів та реформування правоохоронної системи, залишається недостатньо висвітленим у юридичній науці.

У зв'язку з цим дисертаційне дослідження є своєчасним, має вагоме теоретичне та практичне значення, а його результати можуть бути використані для подальшого розвитку правової доктрини, удосконалення законодавства та підвищення ефективності діяльності Національної поліції України у сфері забезпечення прав і свобод людини.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконувалось в рамках науково-дослідної теми кафедри теорії та історії держави і права юридичного факультету Вищого навчального закладу «Університет економіки та права «КРОК» «Теоретичні та практичні проблеми забезпечення прав людини та дитини в умовах розбудови правової, демократичної, соціально-орієнтованої держави з широко розгалуженими інститутами громадянського суспільства» (номер державної реєстрації: 0118U001384).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність. Наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані в дисертації, належним чином обґрунтовані та характеризуються достатнім рівнем достовірності. Їх аргументованість забезпечується комплексним і системним підходом до дослідження обраної проблематики, використанням сукупності взаємопов'язаних загальнонаукових і спеціально-юридичних методів пізнання, а також ґрунтовною джерельною базою, яка охоплює 220 найменувань.

Застосований автором методологічний інструментарій є адекватним меті та завданням дослідження і дозволив всебічно розкрити особливості

функціонального призначення Національної поліції України у системі забезпечення прав і свобод людини. Зокрема, використання діалектичного методу сприяло дослідженню еволюції функцій Національної поліції, виявленню закономірностей їх розвитку та трансформації в умовах реформування правоохоронної системи і запровадження воєнного стану (підрозділи 1.1, 3.2); у межах формально-юридичного методу здійснено аналіз чинного законодавства, що регулює діяльність Національної поліції (підрозділ 2.1), а також застосовано тлумачення правових норм (підрозділ 2.2); завдяки системно-структурному методу досліджено функціональне призначення поліції (підрозділ 2.1), а також здійснено класифікацію функцій та визначено їх ієрархію у зазначеній сфері (підрозділ 2.2). Використання порівняльно-правового методу дало змогу дослідити досвід зарубіжних країн щодо реалізації функцій поліції та оцінити можливості імплементації зарубіжних практик в українське правове поле (підрозділ 2.3, 3.1, 3.3).

У межах історико-правового методу досліджено становлення інституту поліції та еволюцію її функціонального призначення, а також простежено закономірності розвитку правового регулювання в цій сфері (підрозділ 2.1).

Методи аналізу та синтезу дали змогу виокремити ключові ознаки функціонального призначення поліції в системі забезпечення прав і свобод людини, узагальнити наукові підходи. Методи індукції та дедукції забезпечили можливість на основі емпіричних спостережень сформулювати узагальнені теоретичні висновки (підрозділи 1.1, 2.1, 2.3, 3.1, 3.2, 3.3). Статистичний метод посприяв аналізу кількісних показників діяльності поліції, що дозволило зробити обґрунтовані висновки щодо ефективності реалізації окремих функцій (підрозділи 2.1, 2.3, 3.1, 3.2, 3.3).

Загалом результати дисертаційного дослідження характеризуються внутрішньою логічною узгодженістю, належним рівнем наукової аргументації та відповідністю поставленим меті й завданням, що свідчить

про достатній ступінь обґрунтованості та достовірності сформульованих наукових положень, висновків і рекомендацій.

Наукова новизна результатів дисертаційної роботи.

Ознайомлення зі змістом дисертації здобувача дозволяє стверджувати, що визначена у вступі мета успішно досягнута, а окреслені завдання виконані. Це знайшло відображення в основних положеннях роботи, які сформульовані автором особисто і характеризуються певною науковою новизною.

Результати дослідження відображено у таких теоретичних та практичних положеннях:

вперше:

- сформульовано авторське визначення функціонального призначення поліції у сфері забезпечення прав і свобод людини як нормативно закріпленої, динамічної та багатокомпонентної діяльності Національної поліції України, спрямованої на охорону та захист прав і свобод людини, підтримання публічної безпеки й порядку, надання допомоги населенню та реалізацію превентивних заходів, що здійснюється відповідно до принципів верховенства права, демократизму, гуманізму та юридичної відповідальності за законність дій;

- з урахуванням безпекових трансформацій, спричинених воєнним станом, запропоновано класифікацію функцій Національної поліції України за функціонально-стратегічними критеріями, що поєднує класичні елементи правоохоронної діяльності з новітніми завданнями кризового управління та гуманітарної безпеки і охоплює безпеково-забезпечувальні, правозахисно-гарантійні, сервісно-комунікаційні, оперативно-реагувальні та реабілітаційно-гуманітарні функції.

удосконалено:

- теоретико-правову модель адаптивної функціональної реорганізації Національної поліції України в умовах воєнного та поствоєнного стану, що передбачає функціональну адаптацію діяльності

поліції (розмежування мирного й воєнного функціоналу), інституціональну децентралізацію (формування регіональних антикризових підрозділів), посилення кадрової та психологічної стійкості персоналу, цифрову інтегрованість управлінських і оперативних процесів, а також правову гнучкість шляхом нормативного закріплення особливих режимів реагування;

- теоретичні положення щодо сутності та правового статусу функціонального призначення Національної поліції України в системі забезпечення прав і свобод людини, зокрема, уточнено концептуальні засади його розуміння як юридичної категорії, що інтегрує сукупність завдань, функцій та повноважень поліції в контексті забезпечення публічного правопорядку та безпеки, що дало змогу сформувати цілісне уявлення про роль Національної поліції як ключового суб'єкта публічної влади у відповідній сфері;

- наукові підходи до класифікації функцій Національної поліції у системі забезпечення прав і свобод людини шляхом їх систематизації за сферами реалізації та функціональним призначенням, що ґрунтується на порівняльно-правовому аналізі вітчизняного й зарубіжного досвіду та дозволяє виокремити універсальні й національно-специфічні елементи діяльності поліції з урахуванням сучасних безпекових викликів.

дістали подальшого розвитку:

- наукові уявлення про становлення та розвиток правового забезпечення діяльності Національної поліції України, що дозволило простежити еволюцію її функціонального призначення у сфері забезпечення прав і свобод людини, виявити закономірності трансформації поліцейських функцій та їх залежність від змін суспільно-політичних умов і правової системи держави;

- порівняльно-правові підходи до розуміння функціонального призначення поліції у зарубіжних державах, що сприяло виявленню спільних та відмінних рис у визначенні та реалізації поліцейських функцій,

а також обґрунтуванню можливостей імплементації окремих ефективних моделей і практик у діяльність Національної поліції України з урахуванням національних правових традицій та сучасних безпекових викликів;

– обґрунтування ролі поліцейської освіти як одного з визначальних чинників ефективної реалізації функцій Національної поліції України, що дозволило розкрити необхідність трансформації системи підготовки поліцейських відповідно до європейських стандартів із поєднанням правозахисної, етичної, гуманітарної та професійно-практичної складових;

– наукові уявлення про проблемні аспекти функціонування Національної поліції України у сфері забезпечення прав і свобод людини в умовах воєнного стану, що дало змогу виявити ключові організаційно-правові, кадрові та комунікативні обмеження поліцейської діяльності в умовах надзвичайних викликів, а також окреслити напрями підвищення ефективності реалізації її функціонального призначення;

– підходи до вдосконалення адміністративно-правового регулювання діяльності Національної поліції України у сфері забезпечення прав і свобод людини, сформульовані з урахуванням позитивного зарубіжного досвіду та сучасних потреб правозахисної діяльності, що дозволило визначити можливі напрями адаптації ефективних правових механізмів до національної правової системи.

Теоретичне та практичне значення отриманих результатів.

Отримані у дисертаційному дослідженні результати мають важливе теоретичне та практичне значення. Теоретична цінність роботи полягає у поглибленні та систематизації наукових уявлень про функціональне призначення Національної поліції України в системі забезпечення прав і свобод людини.

Сформульовані у дисертації висновки та пропозиції можуть бути використані у:

законотворчій діяльності – під час підготовки пропозицій щодо внесення змін і доповнень до Закону України «Про Національну поліцію», а

також у процесі євроінтеграції шляхом приведення національного законодавства у відповідність до європейських стандартів і принципів;

нормотворчій діяльності – у процесі вдосконалення підзаконних нормативно-правових актів, зокрема постанов і розпоряджень Кабінету Міністрів України, наказів Міністерства внутрішніх справ України та інших відомчих актів, що регулюють діяльність Національної поліції, з урахуванням пропозицій і рекомендацій, сформульованих у дисертаційному дослідженні;

практичній діяльності органів внутрішніх справ – для удосконалення адміністративно-правових механізмів і процедур, що регламентують функціонування Національної поліції, з метою підвищення рівня правової визначеності, ефективності реалізації повноважень, запобігання зловживанням, а також оптимізації взаємодії Національної поліції з громадянами та іншими суб'єктами правовідносин у сфері забезпечення публічної безпеки і правопорядку;

правозастосовній діяльності – з метою належного застосування нормативно-правових приписів, підвищення ефективності прийняття управлінських рішень, а також підготовки до адміністративного чи судового оскарження рішень, дій або бездіяльності органів публічної влади;

освітньому процесі – під час викладання навчальних дисциплін з адміністративного, кримінального, поліцейського та конституційного права, а також як теоретико-методологічне підґрунтя для подальших наукових досліджень, спрямованих на вдосконалення правового регулювання діяльності Національної поліції України.

Повнота викладу наукових результатів дисертації в опублікованих працях. Основні наукові результати дисертаційного дослідження відображено у 11 наукових працях, з яких 5 статей опубліковано у наукових фахових виданнях України, включених до міжнародних наукометричних баз, а також 6 публікацій, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації.

Опубліковані наукові праці дисертанта, які зараховані за темою дисертації, відповідають чинним вимогам, що встановлені для здобуття ступеня доктор філософії.

Оцінка змісту дисертації та її оформлення. Дисертація складається з анотацій, списку публікацій здобувача за темою дисертації, змісту, вступу, трьох розділів, восьми підрозділів, висновків і списку використаних джерел. Загальний обсяг дисертації становить 232 сторінки. Список використаних джерел налічує 220 найменувань і займає 29 сторінок.

Структура дисертації побудована логічно і сприяє розкриттю теми дослідження, виконанню поставлених завдань. Дисертація оформлена відповідно до Вимог оформлення дисертацій, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40.

Анотація дисертації відповідає встановленим нормативним вимогам та відображає основний зміст проведеного дослідження.

Відсутність порушень академічної доброчесності. За результатами аналізу дисертаційної роботи та наукових публікацій автора порушень академічної доброчесності не виявлено.

Зауваження та дискусійні положення щодо дисертації.

Незважаючи на позитивну оцінку змісту рецензованого наукового дослідження, вважаємо доцільним висловити свої міркування щодо окремих дискусійних моментів, які потребують додаткового уточнення та обґрунтування під час публічного захисту дисертації.

1. У підрозділі 3.1 «Поліцейська освіта як засіб підвищення ефективності реалізації функціонального призначення Національної поліції у сфері забезпечення прав і свобод людини» автор переконливо обґрунтовує значення поліцейської освіти як інструменту формування правозахисної моделі діяльності поліції. Разом із тим недостатньо розкритим залишається питання оцінювання ефективності поліцейської освіти. Зокрема, доцільним було б запропонувати систему показників або

критеріїв, за допомогою яких можна встановити взаємозв'язок між рівнем професійної підготовки поліцейських та результативністю забезпечення прав і свобод людини.

2. У підрозділі 2.3 «Функціональне призначення Національної поліції у сфері забезпечення прав людини: національні стандарти та зарубіжний досвід» автор здійснює ґрунтовний аналіз організації та функціонування поліцейських систем низки зарубіжних держав. Водночас недостатньо конкретизованими залишаються механізми адаптації окремих зарубіжних практик до вітчизняних умов. У зв'язку з цим постає питання, які саме елементи досліджених моделей поліцейської діяльності, на думку автора, є найбільш придатними для впровадження в діяльність Національної поліції України з урахуванням сучасних безпекових викликів, правового режиму воєнного стану та потреб післявоєнного відновлення держави?

3. У підрозділі 1.3. «Методологічні підходи до дослідження функціонального призначення поліції в системі забезпечення прав і свобод людини» (с. 74, 77 і далі), автор обґрунтовує комплексний міждисциплінарний підхід до дослідження функціонального призначення Національної поліції та наголошує на його динамічному характері. У зв'язку з цим виникає питання, чи можна вважати функціональне призначення Національної поліції сталою правовою категорією, визначеною законодавством, чи воно повинно змінюватися залежно від суспільних потреб, безпекових викликів та умов воєнного стану?

Слід зазначити, що висловлені критичні зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації та не знижують наукової й практичної значущості дисертаційного дослідження Софії І.В.

Загальна оцінка кваліфікаційної наукової праці. Дисертація Софії Ігоря Володимировича на тему «Функціональне призначення Національної поліції в системі забезпечення прав і свобод людини: теоретико-правове дослідження» є самостійною кваліфікаційною науковою

працею. За своїм змістом, теоретичним рівнем та науковою новизною рецензоване наукове дослідження відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261, Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40.

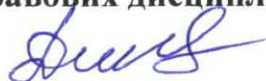
За результатом публічного захисту Софіна Ігор Володимирович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії у галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Рецензент:

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри державно-правових дисциплін

Університету «КРОК»

Інна ДОЛЯНОВСЬКА

Підпис: Інна ДОЛЯНОВСЬКА засвідчую
Директор департаменту кадрів Вищого навчального закладу
Університету економіки та права "Крок"
" 03 " 06 20 26 р.

